
ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

УДК: 351:007(477)

А. Є. Федоренко, к. е. н.

**АЛГОРИТМ РОЗРОБКИ ТА ПРИЙНЯТТЯ СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ
ІНФОРМАЦІЙНОЇ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ**

Анотація. В статті автором сформовано теоретико-методологічну основу забезпечення розвитку інформаційної сфери економіки країни, яку розгорнуто у площині інституційно-системного підходу з визначенням ключових характеристик такого розвитку, виокремленням його закономірностей, взаємозв'язків і залежностей та представлена у відповідній концепції, конкретизації її завдань, напрямів та інфраструктурних компонентів. Це дозволило сформулювати наукові передумови для обґрунтування стратегічних імперативів перспективного розвитку інформаційної сфери національної економіки та нарощення її внеску в суспільне виробництво. Розроблено методологічну схему формування та реалізації стратегії забезпечення розвитку інформаційної сфери економіки України, діалектика якої представлена через взаємопов'язані етапи і процедури (розробка системи цілей забезпечення розвитку інформаційної сфери; комплексний аналіз розвитку інформаційної сфери; побудова моделі проблемних ситуацій; визначення стратегічних альтернатив; корегування початкової версії; план поточних та довгострокових заходів щодо реалізації стратегії), що враховують сучасний стан функціонування інформаційної сфери національної економіки та множини соціально-економічних і територіально-галузевих факторів впливу. Це дозволило формалізувати цільові орієнтири розвитку зазначеної сфери, визначити сукупність можливостей нарощення кількісних та якісних показників її функціонування.

Ключові слова: інформаційна сфера; державна політика; розвиток, забезпечення; національна економіка; стратегія.

A. Ye. Fedorenko, Candidate of Economic Sciences

**ALGORITHM OF DEVELOPMENT AND ADOPTION OF THE STRATEGY FOR ENSURING THE
DEVELOPMENT OF THE INFORMATION SPHERE OF THE ECONOMY OF UKRAINE**

Abstract. In the article the author formed a theoretical and methodological basis for ensuring the development of the information sphere of the economy, which is deployed in the plane of institutional and systemic approach with the definition of key characteristics of such development, highlighting its patterns, relationships and dependencies, and is presented in the concept, specification of its tasks and infrastructure components. This allowed to form scientific preconditions for substantiation of strategic imperatives of perspective development of information sphere of national economy and increase of its contribution to social production. The methodological scheme of formation and realization of strategy of maintenance of development of information sphere of economy of Ukraine which dialectic is presented through interconnected stages and procedures (development of system of the purposes of maintenance of development of information sphere; complex analysis of development of information sphere; construction of model of problem situations; definition of strategic alternatives; adjustment of initial versions, plan of current and long-term measures to implement the strategy), taking into account the current state of the information sphere of the national economy and many socio-economic and territorial-sectoral factors of influence. This allowed to form the targets of development of this area, to determine the set of opportunities to increase the quantitative and qualitative indicators of its functioning.

Keywords: information sphere; state policy; development; provision; national economy; strategy.

Актуальність дослідження. Україна на сьогодні перебуває у мінівому періоді інтеграції до

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

світового господарства, яке певним чином впливатиме із кожним роком досить суттєво, а тому безпосередньо перед органами влади постає завдання розробки і впровадження нових різного роду інноваційних рішень та організаційно-економічних ключових важелів, сприяючи розвитку всього людства.

Постановка проблеми. Правомірність й логічну представленість трактування змісту інформаційної сфери як сфери виробництва й динамічного поширення сучасних інформаційної продукції, орієнтація на забезпечення способу передавання й поступовому поширенню інформації, певної діяльності у напрямі інформаційних технологій, представлення даних та інших видів реалізації безпосередньої діяльності у інформаційному суспільстві, варто зазначити, що основними учасниками реалізації сучасної інформаційної політики України є перш за все державні органи влади, які визначають і реалізують державну політику у таких сферах: освіти й науки, науково-технічної й інноваційної діяльності, інтелектуальної власності, формування та використання електронних інформаційних ресурсів, рівня інформатизації, розробки умов для сприяння стійкого розвитку сфери інформаційного суспільства, і у напрямку реалізації державного нагляду за ключовими результатами діяльності закладів освіти незалежно безпосередньо від рівня їх підпорядкування й форми власності; рівня культури та мистецтв, охорони спадщини, ввезення, вивезення та повернення чітких культурних цінностей, мовної політики, й звичайно ж у сфері формування та реалізації дієвої державної політики щодо інформатизації, відповідного електронного урядування, реалізації електронних інформаційних ресурсів, представлення інформаційного суспільства; дієвої кінематографії, для телебачення й радіомовлення, чіткої інформаційної та конструктивної видавничій сферах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Конкретним цілям стратегічного управління саме розвитком відповідно національної економіки, відповідно на засадах реалізації її інформаційної сфери визначені наукові праці вітчизняних науковців: О. Андрійко, Г. Атаманчук, А. Васильєв, Н. Глазунова, В. Іванов, В. Колпаков, В. Копилов, Л. Кузенко, О. Кузьменко, Б. Лазарєв, А. Макаренко, В. Малиновський, І. Онопчук, М. Томенко, В. Цимбалюк, М. Швець, О. Ющик й інші.

У свою чергу відсутність системних досліджень щодо особливостей формування методологічно обґрунтованої концепції розвитку інформаційної сфери враховуючи розгортання напрямів цифровізації економіки країни й необхідності забезпечення щодо її інформаційної безпеки представляє гостру потребу для подальших розвідок у цій проблематиці.

Мета статті полягає у визначенні науково-прикладних підходів до формування стратегії забезпечення розвитку інформаційної сфери в Україні.

Виклад основного матеріалу. Забезпечення динамічності розвитку інформаційної сфери, різних медіаіндустрій також пов'язано зі сучасним станом дієвої соціально-економічної системи саме держави та світового господарства. Таким чином, зростання можливих доходів для кожного громадянина визначає, до прямого витрачання ресурсів на удосконалення організації дозвілля та відпочинку; зростання прибутків учасників бізнесу господарювання сприяє зростанню фінансування реклами у засобах масової інформації. Отже мас-медіа безпосередньо впливають на свідомість цим самим формуючи її, у сфері прийняття індивідуальних й групових рішень. Вони хоча й опосередковано, однак неформальні інститути безпосередньо впливають на різного роду соціально-економічні процеси. Отже, інформаційна сфера держави певним чином взаємодіють на ключових засадах політичних змін, дієвих змін в техніці та реалізації технології виробництва. На ообливу увагу заслуговують встановлення балансу між отриманими можливостями для громадян держави певним чином споживати необхідну інформаційну продукцію й збереженням дієвого інформаційного суверенітету безпосередньо під впливом різного роду загроз. Отже важливим є довгострокове забезпечення ефективного розвитку інформаційної сфери шляхом розробки та реалізації відповідної належної концепції, яка представляє мету й ключові пріоритети і завдання [1].

У січні 2018 році затверджено Концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки, ключовою метою якої є стійка реалізація ініціатив у сфері «Цифрового

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

порядку денного України 2020» з метою нейтралізації бар'єрів з метою провадження дієвої цифрової трансформації України для перспективних сфер, шляхом стимулювання економіки та залучення інвестицій, нейтралізація відповідної цифрової нерівності, активізація співпраці із ЄС у цифровій сфері та забезпечення розбудови дієвої інфраструктури України, певних цифрових трансформацій. Результативність зазначених заходів є сукупністю враховуючи ряд проблем, які визначені у процесі проведеного дослідження.

В умовах розробки нової державної політики, активного реформування інформаційної системи, поступового переходу від належного рівня інформаційної закритості для відкритості необхідної інформації безпосередньо є досить складним. Дієві наукові доробки й використання їх результатів на рівні масового виробництва зазвичай є прямо не збалансованими. Серед причин такого, що на актуальному рівні інформаційного середовища більше продукції й послуг ключових закордонних виробників, що використовують ключову перевагу для виробництва й практичного використання різноманітних інформаційних технологій.

Отже, включення необхідних інформаційних ресурсів до системи товарних відносин безпосередньо проходить в Україні на засадах абсолютної нерозвиненості щодо відповідної законодавчої й нормативної бази, актуалізуючись до сукупності проблемних наслідків, тобто: незахищеність щодо персональних даних відповідних людей, недотримання існуючих прав на певну інтелектуальну власність, суттєве зростання кількості виникаючих комп'ютерних злочинів й інше.

Іншою актуальною проблемою, що безпосередньо пов'язана насамперед із збільшенням витрат бюджету на формування й експлуатацію інформаційних ресурсів та систем, що не завжди отримується бажана якість, рівень надійності, перспективна взаємодія й сумісність. Безпосередньо, не розроблено чіткі процедури щодо рівня прозорості і доступу громадян до державних інформаційних ресурсів й послуг.

До позитивних моментів насамперед, у сфері швидкого розвитку існуючого ринку інформаційних послуг використовуючи Інтернет.

Ідентифіковані проблем актуалізують необхідність розробки та реалізації ефективної стратегії розвитку інформаційного суспільства в сучасних умовах. Так, у відповідних наукових дискусіях із представленого завдання визначаються різноманітні точки зору, які нами ідентифіковані на песимістичні й оптимістичні підходи.

Так, до песимістичного підходу передається врахування перспектив зростання існуючих негативних тенденцій. Таким чином, національна економіка певним чином не зможе орієнтуватись на ефективну інформаційну технологію, адже ресурси нашої країни щодо сприяння міжнародного обміну та поступового розподілу праці є насамперед обмежені, відповідно рівень конкуренції на провідних міжнародних ринках певним чином є досить високою. Таким чином, ускладнення бар'єрів у напрямку входження до інформаційного ринку для інших країн відповідно залишає для нашої країни також своє місце у міжнародному інформаційному співтоваристві є наближеними до аутсайдерів.

Оптимальний підхід відповідно передбачає різні трансформаційні напрями, які приводять до активізації руху інформаційного потенціалу кожної держави, до більш стійкого розвитку існуючих інформаційних систем і мереж.

Таким чином, за позитивним досвідом провідних економічно розвинених країн, значна частина результату орієнтована на просування до поступу в інформаційне суспільство, супроводжується країнами, у яких держава певним чином формує й активно реалізує політику сталого розвитку. Отже, роль держави передбачає формування більш сприятливих умов у напрямку реформування цих процесів, до яких пропонуємо віднести: активне залучення різноманітних ресурсів (а саме фінансових, інтелектуальних, матеріальних та інших) на етапі провадження інформаційного виробництва; ефективне нормативно-правове й технічне забезпечення; належна підтримка виникаючих проєктів і програм, які визначають можливості

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

для сучасного інформаційного суспільства; динамічний розвиток всього міжнародного інформаційного обміну й ефективного співробітництва [2-3].

Виникаючі стратегічні пріоритети щодо розвитку інформаційного суспільства маючи інтегруючий потенціал для всієї інформаційної інфраструктури й загалом інформаційного виробництва. Таким чином вона визначає перехід від подачі сигналу до дієвої імплементації загалом інформаційного змісту за всіма комп'ютерними мережами, алгоритмічний перехід від отриманої інформації, які певним чином збережені на різних електронних носіях, безпосередньо до достовірної інформації, що є досить доступною через різні мережі. Враховуючи вищевикладене можна досить системно сприяння взабезпечення певної сукупності різноманітних проблем всієї інформаційної сфери, враховуючи соціально-економічні, техніко-технологічні, суспільно-політичні тощо.

В Україні на сьогодні практично ні держава, а ні бізнес не сформували власної позиції й стратегічних цілей у напрямку розвитку інформаційного суспільства. Діючі концепції і програми врегульовують сукупність перспективних, часткових завдань у такому напрямі. Саме загальнодержавна концепція повинна враховувати можливі зміни та умови, що дозволяють формувати механізми забезпечення належного рівня уніфікації та єдиного загальнодержавного управління на рівні інформаційно-телекомунікаційної національної інфраструктури. Обсяги національного ринку інформаційних продуктів є непорівнянні із існуючими ринками саме західних країн, а саме:

- національний ринок є не структурованим, відповідне додаткове його вивчення та модернізація потребують значних інвестицій;

- визначна частина різних ринкових нагальних проблем врегульовується шляхом бюджетування. Саме бюджети відчують значне перевантаження, однак фінансування практично не відбувається. Варто конкретно визначити, що має робити країна, а що конкретні ринкові структури;

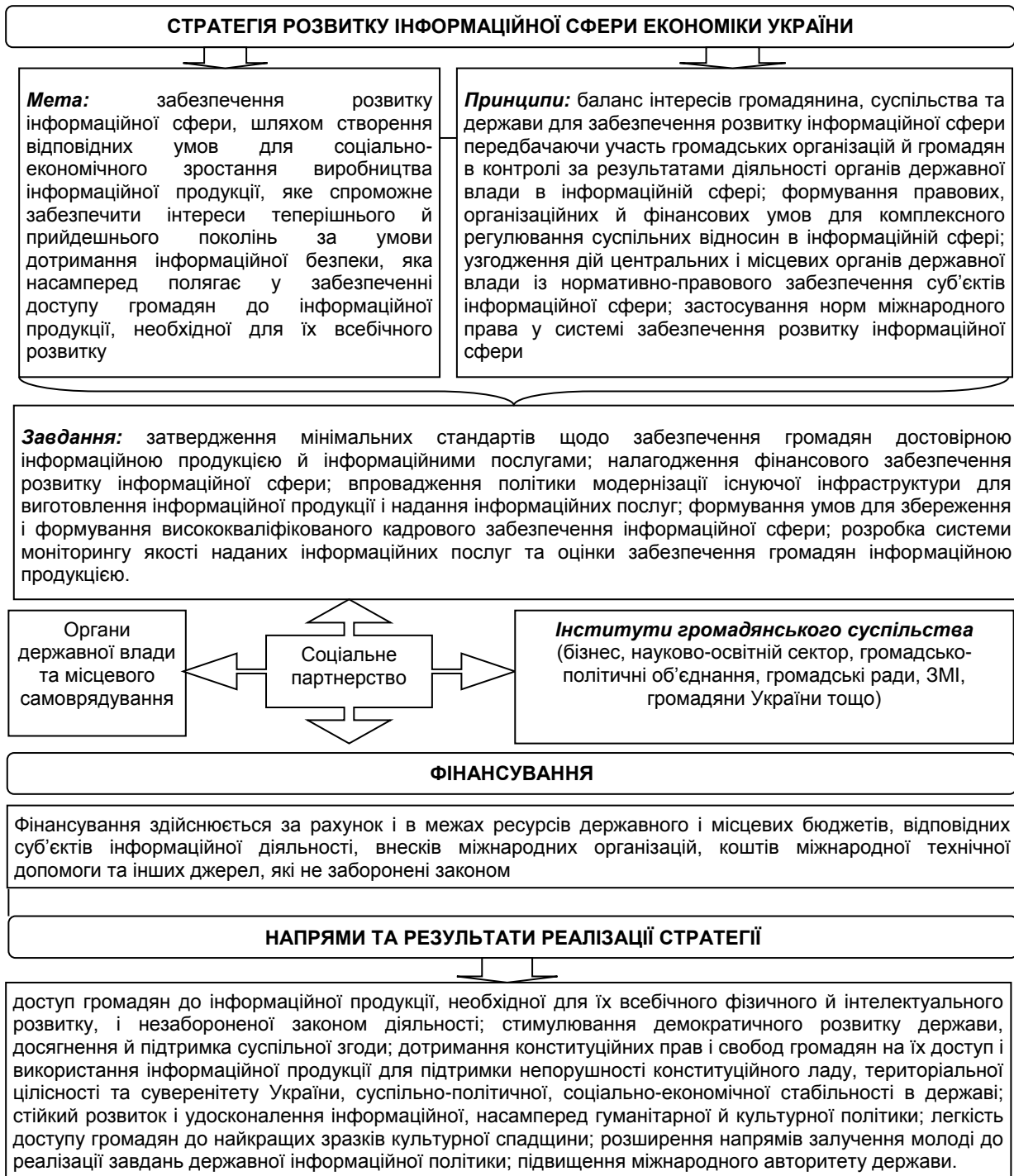
- процес розподілу щодо власності й відповідальності саме між державою і функціонуючим ринком в інформаційному суспільстві ще не має властивостей стабільності. Таким чином співвідношення на рівні держава-ринок для України є певним чином іншим, ніж у тих країнах, які володіють відкритою ринковою економікою;

- різного роду ринкові стимули також не можуть забезпечувати відтворення для необхідних інформаційних ресурсів й інноваційних технологій;

- стратегія розвитку інформаційної сфери має орієнтуватись перш за все на державні умови, не копіювати визначені загальні підходи для країн світу, що орієнтовані на модернізацію вже сформованих ринкових відносин й системи в сфері функціонування інформаційних технологій.

Отже, на основі проведених досліджень, виходячи із визначених вище тенденцій, нами запропоновано підхід до розробки стратегії розвитку загалом інформаційної сфери, яка повинна орієнтуватись на сприяння динамічного росту ринку саме інформаційно-комунікаційних технологій шляхом проведення надійного розвитку всього виробничого потенціалу й сприяння підготовки країни до сучасних інтелектуальних викликів всієї інформаційної цивілізації (Рис. 1).

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Рис. 1. Теоретико-методологічний підхід до формування стратегії розвитку інформаційної сфери економіки України

Джерело: розроблено автором

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

З метою сприяння належній реалізації визначених довгострокових цілей преставленої стратегії необхідно переглянути діючі пріоритети сучасної державної політики, розробити нові, адаптовані до актуальних умов сучасності, різного роду концептуальні підходи у напрямку забезпечення надійних інформаційних технологій, інвестиційної політики, стабільного розвитку нормативно-правового механізму в інформаційній сфері. Стратегія розвитку саме національної інформаційної сфери повинна у перспективі базуватись на інноваційних пріоритетах. Саме такими пріоритетами варто вважати (Рис. 2).

Рис. 2. Схема напрямів реалізації стратегії розвитку інформаційної сфери економіки

Джерело: розроблено автором

До таких ключових напрямків запропоновано віднести Формування умов для розвитку національної інформаційної індустрії. А саме сукупність сфер, які генерують або мають можливість використовувати різні види так званих інформаційних продуктів або ж послуг. Таким чином, інформаційну економіку варто розглядати як один із перспективних секторів. Таким чином економічне зростання варто забезпечити у напрямку проведення інтенсивного залучення інвестицій безпосередньо від приватного сектора, розробка збалансованого надійного конкурентного середовища і стійкого розвитку загалом інформаційної інфраструктури саме вітчизняного ринку реалізації інформаційних технологій.

Сприяння підвищенню рівня використання інформаційних технологій пов'язано насамперед із залученням до процесу його розвитку саме приватного сектора, який займає провідну роль у формуванні, експлуатації та модернізації процесу виробництва. Тобто, така діяльність, як й будь-яка інша приватна ініціатива, може досить успішно функціонувати лише при її рентабельності та окупності. А тому першочерговим завданням для державної політики

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

насамперед має стати створення більш сприятливих умов (насамперед податкових) для суб'єктів господарювання, які залучають інвестиції у розвиток відповідної інформаційної інфраструктури [4-6].

Висновки. Обґрунтовано концептуальні основи щодо забезпечення розвитку інформаційного суспільства, яку визначено у площині інституціонального підходу із представленням основних характеристик щодо такого розвитку, ідентифікацією його закономірностей, конкретних взаємозв'язків й залежностей визначаючись у певній концепції, певної конкретизації для її завдань, стратегічних напрямів й інфраструктурних компонентів. Такий підхід сприяв формуванню наукових передумов для представлення стратегічних імперативів розвитку інформаційного суспільства для національної економіки й активізації її внеску до суспільного виробництва. Представлено концептуальну схему формування й реалізації дієвої стратегії щодо забезпечення розвитку інформаційного суспільства, діалектика якої визначена на основі реалізації взаємопов'язані ключові етапи й процедури (визначення системи головних цілей для забезпечення розвитку інформаційного суспільства; системний аналіз розвитку сучасного суспільства; розробка моделі актуальних проблем; ідентифікація стратегічних альтернатив; нейтралізація початкової версії; план реалізації поточних й довгострокових заходів щодо реалізації довгострокової стратегії), які враховують актуальний стан розвитку інформаційного суспільства й множини суспільно-економічних й геоекономічних факторів впливу. Безпосередньо це дозволило визначити цільові орієнтири для заезпечення розвитку представленої сфери, ідентифікувати сукупність можливостей щодо нарощення рівня якісних показників щодо його функціонування.

Література:

1. Ястремський, О. І. Моделювання економічного ризику / О. І. Ястремський. – Київ : Либідь, 1992. – 176 с.
2. Ліпкан, В. А. Інформаційна безпека України в умовах євроінтеграції / В. А. Ліпкан, Ю. Є. Максименко, В. М. Желіховський – Київ : КНТ, 2006.
3. Голубев, В. О. Інформаційна безпека: проблеми боротьби зі злочинами у сфері використання комп'ютерних технологій / В. О. Голубев, В. Д. Гавловський, В. С. Цимбалюк ; за заг. ред. Р. А. Калюжного. – Запоріжжя : Просвіта, 2001. – 252 с.
4. Маруніч, А. В. Захист інформації як основна складова економічної безпеки підприємства / А. В. Маруніч // Управління розвитком. – 2014. – № 14. – С. 130-132.
5. Гордієнко, С. Б. Методи та рекомендації забезпечення інформаційної безпеки консалтингової компанії / С. Б. Гордієнко, О. С. Микитенко, В. Г. Данильчук // Вісник ДУІКТ. – 2013. – № 1. – С. 104-107.
6. Петраков, С. І. Моделі державного регулювання інформаційної сфери: Закордонний досвід / С. І. Петраков // Актуальні проблеми державного управління. – 2011. – № 1. – С. 361-370.

References:

1. Yastremskyi, O. I. (1992). *Modelyuvannya ekonomichnogo riziku [Economic risk modeling]*. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].
2. Lipkan, V. A. Maksimenko, Yu. Ye., Zhelihovskiy, V. M. (2006). *Informatsiina bezpeka Ukrainy v umovakh yevrointehratsii [Information security of Ukraine in the conditions of European integration]*. Kyiv: KNT [in Ukrainian].
3. Golubev, V. O., Havlovskiy, V. D. and Tsybaliuk, V.S. (2001). *Informatsiina bezpeka: problemy borotby zi zlochynamy u sferi vykorystannia kompiuternykh tekhnolohii [Information security: challenges to combat crimes in the sphere of computer technologies]*. R. A. Kaliuzhnyi (Eds.). Zaporizhzhia: Prosvita [in Ukrainian].
4. Marunich, A. V. (2014). *Zakhyst informatsii yak osnovna skladova ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva [Information security as a basic component of economic security]*. *Upravlinnja rozvytkom – Upravlinnia rozvytkom*, 14, 130-132 [in Ukrainian].
5. Gordienko, S. B., Mikitenko, O. S. and Danilchuk, V. G. (2013). *Metody ta rekomendatsii zabezpechennia informatsiinoi bezpeky konsaltnyhovoi kompanii [Methods and Recommendations Information security consulting company]*. *Visnik DUIKT – Bulletin of DUICT*, 1, 104-107 [in Ukrainian].
6. Petrakov, S. I. (2011). *Modeli derzhavnogo rehulivuvannya informatsiinoi sfery: Zakordonnyi dosvid [Models of state regulation of the information sphere: Foreign experience]*. *Aktualni problemy derzhavnogo upravlinnya – Actual problems of public administration*, 1, 361-370 [in Ukrainian].

Надійшла 14.09.2019